

Dwutygodnik, organ Stowarzyszeń Społecznych powiatu białskiego.

„Głos Społeczny“ wychodzi 1 i 15 dnia każdego miesiąca.

Redakcja i Adm.: Biała-Podl., Narutowicza 21.
Sekretariat czynny: we wtorki, czwartki i soboty od godz. 13 do 14

Cena 15 gr.

Konto P.K.O. 51.161. Wł. konta: K.K.O. Biała-Podl.
Na odwrocie zaznaczyć: na rachunek „Gł. Społ.“

Rocznica wyzwolenia

Dzień 11 listopada 1918 r. stał się przełomowym w historii Polski momentem; zrywając więzy niewoli, wystąpiliśmy w tym dniu na widownię świata jako **naród wolny, niepodległy, samodzielny** w swej organizacji państwowej.

Osiągnięte bezmiarem wysiłków i krwi walne zwycięstwo Koalicji, porażka Niemiec, upadek Austrii, anarchia w Rosji, wyłonione z oparów walk hasła o współzyciu i samostanowieniu narodów — wszystko to przyniosło nowy układ stosunków politycznych w Europie, a w tym i rację bytu niepodległego państwa polskiego.

Z radosnym faktem wyzwolenia szedł jednak w parze złowrogi **tragizm chwili**. Okoliczności wśród których odzyskaliśmy niepodległość były nie mniej okropne, niż czteroletni okres wojny i mroki zaborów. Uwięzienie Komendanta Piłsudskiego, germanofilska polityka warszawskiej Rady Regencyjnej, partykularne, mało pozytywne rozgrywki ówczesnych przewódców społecznych, terror okupantów, nędza i głód w wyniszczonym wojną i przez najeźdźców kraju tworzyły chaos rozgoryczeń, bezradności, determinacji i katastrofalnych w swych skutkach pomysłów i błędów. **Grozę tego stanu** powiększało nie przygotowanie ogółu do postawy obywateli własnego niepodległego państwa, obecność wrogich sił zbrojnych tak wewnątrz jak i na rubieżach Polski oraz idąca z „wyzwolonej“ Rosji agitacja powszechnego przewrotu i ludowładztwa.

Wiadomości o klęsce Niemiec, abdykacji Wilhelma II i Karola austriackiego dały początek **doraźnym odruchom niepodległościowym** we wszystkich trzech zaborach. Poczynania te, dokonywane pod boki okupujących Polskę wojsk austriackich i niemieckich, nie mogły objąć całości narodu, były dyktowane sytuacją lokalną, zdolnością, patriotyzmem i poglądami społecznymi inicjatorów. W Krakowie działała Komisja Likwidacyj-

na, w Lublinie „Rząd lubelski“, w Poznańskim sięgały po władzę sfery konserwatywno-endeckie, w hrubieszowskim, sandomirskim wybuchły rozruchy rolne, w Dąbrowie Górniczej, Miechowie i Tarnobrzegu ogłoszono „republiki ludowe“. Niemal wszędzie poczęły grasować doskonale uzbrojone szajki bandyckie. Tymczasem w Małopolsce Wschodniej wybuchła, wzniecona przez dotychczasowych zaborców, **krwawa pożoga ukraińska**, Lwów już drugi tydzień walczył o prawo swej przynależności do Polski. Z za Olzy poczęły napierać **oddziały czeskie**. Od strony Wołynia groził **najazd wojsk atamana Oskliki** z Ukrainy Nadnieprzańskiej, na wschodzie rozpalą się **krwawa łuna najazdu rosyjskiego**. Przez kraj polski szły we wszystkich kierunkach transporty armii austriackiej i wracających z niewoli jeńców rosyjskich. Z Rosji wracały tłumy uchodźców 1915 roku; wraz z nimi napływali czerwoni instruktorzy „polskiej rewolucji“.

W takich warunkach naród polski „ujrzał się wolnym“. Nie anioł pokoju, lecz groźne demony zagłady krążyły nad Polską w pierwszych dniach listopada 1918 r., w przede dniu odzyskania niepodległego bytu państwowego. **Rozpętane żywioły dezorganizacji**, anarchii, przemocy i najazdu kłębiły się nawałnicą, ziejącą nowym, stokroć gorszym od przeżytego w czasie wojny, zniszczeniem.

Zrządzeniem losu **przybył 11 listopada** z twierdzy magdeburskiej do Warszawy organizator walki o niepodległość **Józef Piłsudski**, a przybywszy objął kierownictwo akcją wyzwolenia. Z rozkazu Naczelnego Komendanta P. O. W. na okupację niemiecką zostaje dokonane w błyskawicznym tempie **rozbrojenie** znajdujących się w **Polsce wojsk niemieckich**. Z peowiakami współdziała t. zw. Polska Siła Zbrojna, młodzież i ludność cywilna. Większość oddziałów niemieckich rozbrojono w nocy z **10 na 11 listopada** i w dzień

11 listopada. Rozbrajanie Niemców na całym terenie b. zaboru rosyjskiego trwało zaledwie siedem dni; 19 listopada ostatni oddział niemiecki złożył broń na granicy. Zapoczątkowaną w dniu 6 sierpnia 1914 r. wymarszem legionów walkę o wolność uwieńczył dzień 11 listopada 1918 r. oczyszczeniem kraju z okupacyjnych wojsk niemieckich.

Z chwilą przybycia do stolicy Józefa Piłsudskiego **kończy się dezorganizacja i chaos**. Powstaje ośrodek woli niepodległego bytu narodowego, rośnie w przedziwny sposób siła zespolenia i działań twórczych, zaczyna promieniować autorytet państwa, praw i obowiązków. Zjawił się Wódz i Budowniczy narodu! Kierowany Jego genialną wolą **przezwyłężył naród polski olbrzymie i złe moce**, bijące w Ojczyznę na wstępie do zdo-

bytego wiekiem walk i ofiar odrodzenia. W dalszym ciągu Jego i naszych trudów zdołaliśmy przez niedługie stosunkowo lat 19 postawić wyzwoloną Polskę „w takiej sile i w mecy, aby mogła się ostać w tych wielkich być może przewrotach, które ludzkość czekają”.

Wspominając świt odzyskania naszej niepodległości państwowej, jednoczymy się z duchem Wielkiego Wodza i Twórcy, ażeby w myśl Jego wskazań i dla dobra własnego zapewnić odrodzonej Ojczyźnie nie tylko **wielką potęgę wojenną, lecz i kulturalną** na pograniczu wschodu i zachodu Europy. Z pełnym przeświadczeniem, iż mamy dość sił do spełnienia tej misji, witamy dzień Wielkiej Rocznicy.

Tadeusz Karpiński.

Wolność i prawa wolnego utrzymać może tylko naród zdolny do wielkich ofiar

Słusznie historycy mówią, że umarli za Polskę — zdobyli Jej wolność. A naród który nie umie cenić swych Bohaterów i bronić Ich sławy nie jest godzien owoców Ich pracy.

Cmentarz Ich ciągnie się od Odry, aż po Dniepr i przerasta granice Ojczyzny... Skąpani w chrzcie krwi ofiarnej i glorią bohaterstwa święci, leżą wszędzie wierni Żołnierze Rzeczypospolitej!

„Z Was się POLSKA poczęła. Z Waszego trudu i znoju i ze stalowej potęgi Waszych serc i bagnatów... Nie zmarnowana Wasza krew. Nie próżny Wasz trud. Nie daremna śmierć...”

Ze czcią uczyć się będą przyszłe pokolenia nazw Waszych bojów...

Mogily... Gdzież ich nie ma?... One są i zostaną gorącym źródłem siły moralnej która wypeł-

nia serca nasze niezachwianą wolą Wiernej i Ofiarnej Służby.

Duch Wasz — o Polegli! — jako święte dziedzictwo wiecznie z nami pozostał. Wasze hasło: „Na bój!” i odzew „Na Zwycięstwo!” — są i nasze.

Zluzowaliśmy Wasze szeregi głęboko odczuwając ten zaszczyt jakim jest możliwość Służenia Polsce. I Czynem — jak Wasz — stwierdzimy też zawsze swą wielką miłość Ojczyzny i poczucie godności Polaka.

Wasze szlachetne współbieganie się o pierśnięstwo Ofiary, dla nas pozostało tą miarą. Za Polskę Wielką, Wolną, Jasną i Szczęśliwą, każdy z nas — jak i Wy — z własnej woli gotów jest złożyć swe życie, bo „Wolność i Prawa Wolnego utrzymać może tylko Naród gotowy do wielkich ofiar”.

A. Antk-Nikończuk.

Ci, którzy „przed Narodem nieśli oświaty kaganiec” i legli strudzeni w mrok mogił...

Na każdym prawie cmentarzu w miasteczku czy na wsi są groby zapomniane. Groby ludzi, którzy żyli poto, aby z mogił ich zabłyśły promienie nadziei. Leżą w tych zapomnianych mogiłach ludzie, którzy przyczynili się do polepszenia stanu współobywateli, którzy uczyli młode pokolenie, oddali siły na rzecz gromady, z całym poświęceniem służyli gminie, działali na wsi, w mieście, na terenie powiatu.

Niema chyba cmentarza w Polsce, gdzie nie byłoby mogił bohaterów pracy i idei, bojowników o lepszą przyszłość narodu i ludu. Zapomniane, zapadłe mogiły kryją prochy tych, co w najwierniejszej służbie dla narodu i kraju stargali swą młodość, zużyli swe siły „dla Ciebie, Ojczyzno!”, poświęcili wszystko aż po śmierć dla sprawy wyzwolenia ludu, zdobycia niepodległości, w walce o demokrację i sprawiedliwość społeczną.

Czyż nie należy się pamięć takim mogiłom, pamięć ceniom ludzi, którzy byli nauczycielami, nauczycielkami, instruktorami, przewodnikami pokoleń w pracy społecznej i ideowej?... Czym byłaby Polska

bez włożonej w glebę naszego istnienia narodowego pracy zmarłych rzesz nauczycieli narodu?

Rozjaśniają się mroki cmentarne na widok żywych, którzy przyjdą do mogił zasłużonych na tę lub inną miarę w służbie „dla dobra ogółu”, „dla pomyślności przyszłych pokoleń”, „dla szczęścia Ojczyzny”. Otucha, pokrzepienie, wiara w sprawę i w swoje siły wstąpi w żyjących wraz z wspomnieniem tych, którzy odeszli... Odeszli, związani z żywymi ideą, uczuciem, entuzjazmem Światła, Prawdy i Dobra.

Na każdym cmentarzu znajdziecie takie mogiły... Nie imponujące bryłami rzeźbionego kamienia i blachą ozdobnych wieńców... Czas pokrył mgłą niepamięci sztandarowe hasło tych mogił: „Przed narodem nieśli oświaty kaganiec!...”

Groby nauczycielstwa Polski walczącej, wyzwalać się i zwycięskiej — przy świetle „kagańca oświaty, wiedzy, patriotyzmu”... Niosły to światło dłonie, chroniły i rozpały serca, leżące dziś w prochach zapadłych, zapomnianych mogił.

k.

Przemówienie Marszałka Józefa Piłsudskiego na Zjeździe Nauczycielstwa 10. X. 1923 r.

Szanowne panie i szanowni panowie!

Dziękuję za to serdeczne przyjęcie i za te gorące i szczere słowa, z którymi w imieniu waszym zwrócił się do mnie wasz przewodniczący. Stańcie się do pracy odrodzenia w odrodzonej Ojczyźnie, aby odrodzić dusze, które się w niewoli splugawiły i znikczemniały. Odrodzić dusze ludzkie, zmienić człowieka, zrobić go lepszym, wyższym, potężniejszym i silniejszym — oto wasze zadanie. Obok pracy wojskowej, która byt nasz utrwaliła krwią wylaną, jesteście tymi, który w odrodzeniu Polski i człowieka macie największe prawo do zasługi. Życie wasze płynie w tej samej ciężkiej pracy, w jakiej płynęło życie żołnierskie.

Życzyć wam jedynie mogę, dziękując za to przyjęcie, abyście w tej pracy mieli powodzenie i odczuwali płynące z niej szczęście; aby te dzieci, co przez wasze nauczycielskie ręce przechodzą, o was tak serdecznie wspominały, jak chcecie łaskawie o mnie i o mojej pracy wspominać.

Z Deklaracji Związku Nauczycielstwa Polskiego złożonej Naczelnemu Wodzowi 23.IX. 1936 r.

„Zarząd Główny Z. N. P. zdaje sobie całkowicie sprawę z potrzeby nieustannej czujności obywateli na rzecz Obrony Państwa. Wobec tego gotowi jesteśmy zużytkować cały swój aparat propagandowy w postaci tysięcy „Ognisk“ rozrzuconych po całym kraju i dziesiątków organów prasy związkowej dla budzenia i pogłębiania w środowiskach, z którymi nauczyciel z tytułu swej pracy pozostaje w codziennym niemal kontakcie, świadomości iż przysposobienie kraju dla obrony Państwa jest decydującym nakazem doby obecnej“.

Nauczycielstwo w służbie idei niepodległości Polski

W szeregach bojowników o wolność i niepodległość Polski, w szeregach pionierów i twórców kultury duchowej narodu polskiego, jego oświaty i dobrobytu szło, walczyło, zwyciężało i ginęło nauczycielstwo polskie. Kadry ciche, szare, ofiarne, niezmordowane w pracy, nieprześcignione w idealizmie, pełne wiary w ostateczny tryumf prawdy i sprawiedliwości. Siłacze i siłaczki w skromnej postawie pracowników na placówkach wychowania i kształcenia pokoleń.

Spojrzenie w przeszłość dziejów Polski, a w szczególności w okres lat tysiąc dziewięćset piętych pozwala stwierdzić, iż rolę budzenia ducha narodu wzięła na siebie szkoła.

Z. P. N. S. P. w zaborze austriackim

Szkoła, praca nauczycielstwa sprawia, że Józef Piłsudski mógł wyprowadzić na bój pierwsze hufce właśnie z Krakowa, gdzie szkolnictwo polskie miało stosunkowo możliwe warunki rozwoju. Gdy w r. 1905 łała się krew na ulicach Warszawy, równocześnie w Krakowie następuje odrodzenie polskiego ruchu pedagogicznego, a obok tego i dążność do zorganizowania Związku nauczycieli, hołdującego ideałom wolności, mianowicie „Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych“

Wódz Naczelny Marszałek Edward Śmigły-Rydz

Rok temu, w dniu Święta Niepodległości, spoczęła buława marszałkowska w ręku marsz. E. Śmigłego-Rydz, następcy Pierwszego Marszałka i Wodza Polski Józefa Piłsudskiego.

Gdy zamknęły się na wieki oczy Twórcy i Budowniczego naszej Niepodległości, rozległ się niezadługo po ziemi polskiej głos:

„Hasło obrony Polski jak jak gdyby potężnym łańcuchem, który jest jednym końcem przytwierdzony do Polski. Chodzi o to, ażeby jak najwięcej dłoni chwyciło za ten łańcuch, trzeba go sobie przerzucić przez ramię i ciągnąć, ciągnąć, chociażby w krzyżach trzeszczało, aby Polskę podciągnąć wyżej“.

Głos ten wyszedł od Wodza Naczelnego. Wskazywał on konkretne zadania: „Warunkiem każdego dobra materialnego jest dobro moralne, siły moralne, zdolność skupienia się pod jednym sztandarem, umiejętność skupienia się bez waśni, bez różnic“.

I uprzytomnił nam, że mamy do zrealizowania wielki testament Odnowiciela Rzeczypospolitej.

„Czego chciał Komendant?... Chciał by Polska była wielka i silna; chciał, by była wielka granicami, wielka wpływami i autorytetem w świecie. Komendant chciał wielkiej Polski, a myśmy maszerowali tam, gdzie On Jej szukał“.

Do tej wielkiej Polski maszerujemy wciąż. Zwieramy coraz silniejsze zastępy, jednoczymy je w myśl wskazań Twórcy Wolności i Jego ideowego zastępcy ku jednemu celowi — obronie Ojczyzny i utrwalenia należytego rozwoju Narodu.

(obecnie Z. N. P.).

Od r. 1905 rozpoczyna się w zaborze austriackim pod przewodnictwem S. Nowaka i J. Smulikowskiego żywy, mający wszelkie znamiona odrodzenia i wyzwolenia, okres: walka o nową szkołę, o oświatę powszechną dla ludu, o wyższe wykształcenie nauczycieli, o wprowadzenie ducha polskiego, o właściwe stanowisko społeczne nauczyciela. Trybuną tych poczynań jest „Ruch Pedagogiczny“. Działalność ta rośnie z roku na rok na siłach i znaczeniu w społeczeństwie, kierowana postulatami odzyskania niepodległości i połączenia się z bratnimi organizacjami zawodowymi z sąsiednich kordonów.

Z. N. L. w zaborze rosyjskim.

Wyzwoleniowy ruch nauczycielski w zaborze rosyjskim był tak silny, że już na lat kilkanaście przed r. 1905 nauczycielstwo tego zaboru uchyliło się z pod wpływów Rosji, przeszło odpowiednie (tajne) wyszkolenie w zakresie przygotowania do pracy oświatowej i niepodległościowej. W czasach 1900-1904 r. powstał „Związek Nauczycieli Ludowych“, w którym rolę przodowniczą odegrali: Z. Nowicki, S. Najmoła i L. Suda. Niezależnie od tego występują organizacje nauczycieli szkół średnich: postępowy „Polski Związek Nauczycielski“ i zachowawcze „Stowarzyszenie Nauczycielstwa Polskiego“. Wszystko to prowadzi się konspiracyjnie.

Z dnia 11 listopada

W mieście i w szkołach

19-ta rocznica Odzyskania Niepodległości była uroczysto obchodzona przez młodzież tut. szkół średnich, powszechnych i szk. zawodowej. W szkołach urządzono odpowiednie poranki i akademie, przedstawienia sceniczne i t. p.

Miasto zostało przybrane flagami. Nastroj odświętny objął wszystkie sfery i zawody. Powszechną uwagę zwracała piękna dekoracja Zarządu Miejskiego, dekoracje i transparenty świetlne Poczty, Komunalnej Kasy Oszczędności, Starostwa, Posterunku Policji, Kasy Skarbowej i inn. instytucyj oraz okna wystawowe solidniejszych firm handlowych z wystawionymi portretami P. Prezydenta Rzeczypospolitej, marsz. J. Piłsudskiego i marsz. E. Śmigłego-Rydza.

Pomimo niepogody i deszczu, przebieg uroczystości i manifestacyj w dn. 11 listopada na Placu Woln. był imponujący. Obok wojska wzięły udział wszystkie organizacje społeczne i młodzieżowe miasta i powiatu, młodzież szkolna, przedstawiciele władz, urzędów, instytucyj, ludność miejscowa i pobliskich wsi.

W dniu tym społeczeństwo Białej-Podl. dało głęboki wyraz tym uczuciom, jakie żyjemy względem Odrodzonej Ojczyzny i Armii. (t)

Akademia w P.W.S. Związek Zawodowy Pracowników P. W. S. urządził dn. 11.XI. b. r. w sali kasyna P. W. S. akademię z okazji 19-letniej rocznicy odzyskania niepodległości Polski.

Na program akademii złożyły się: okolicznościowe przemówienia i deklamacje oraz koncert z udziałem orkiestry dętej, orkiestry mandolinistów i chórów — P. W. S. i Z. Z. P. L.

Wybuchła w 1905 r. walka o prawa narodu, toczyła się w pierwszym rządzie o szkołę polską i duszę młodzieży. Nauczycielstwo ludowe stało w szeregach rewolucji z niezłomną wolą wywalczenia szkole należnych jej praw i warunków. Na tajnym zjeździe 1 października 1905 r. w Pilaszku pod Łowiczem, odbytym przy udziale chłopów i przedstawicieli inteligencji warszawskiej zapada uchwała spolszczenia szkół ludowych i gmin oraz jednolitego zorganizowania się nauczycielstwa. W ciągu całego roku ani jeden rosyjski inspektor szkolny nie odważył się wizytować szkół; nauka w szkołach była prowadzona wyłącznie w języku polskim i w duchu patriotycznym.

O. N. N. i nauczycielstwo w zaborze pruskim.

Powstrzymany w swym rozwoju represjami Moskali ruch nauczycielski w zaborze rosyjskim idzie w głąb, w cień zdecydowanej rewolucyjnej konspiracji. W Warszawie wyłania się w 1912 r. tajna „Organizacja Nauczycieli Niepodległościowych”. Z pośród jej działaczy należy wspomnieć Aleksandrę i Wacława Dargielów i Kazimierza Mamczara. „Organizacja Nauczycieli Niepodległościowych”, wiążąc swe celez planami i akcją Józefa Piłsudskiego, docierała do najdalszych zakątków Polski, obejmowała nie tylko nauczycieli, lecz i młodzież. Z chwilą wybuchu wojny światowej wzmożona działalność O. N. N. poszła w dwóch kierunkach: budzenia i utrwalania dążeń niepodległo-

Obchód Święta Niepodległości w Białej-Podl.

Uroczystości 11-listopadowe odbyły się w Białej-Podl. wg. następnego programu:

10.XI. — Dekoracja domów, balkonów, okien flagami narodowymi i portretami P. Prezydenta Rzeczypospolitej, Pierwsz. Marsz. Polski J. Piłsudskiego i marsz. E. Śmigłego-Rydza. Wieczorem — capstrzyk wojskowej i capstrzyk Straży Pożarnej P.W.S.

11.XI. -- Pobudka orkiestry wojskowej i hejnał z wieży zamkowej. Przegląd oddziałów wojskowych, oddziałów P. W. i organizacyj młodzieżowych na Pl. Wolności przez Komendanta miejsc. Garnizonu. Nabożeństwo w kościele katol. oraz nabożeństwa w cerkwi i synagodze. Przemówienie i defilada na Pl. Wolności. W godz. popołudniowych — akademie w poszczególnych organizacjach na terenie miasta.

Uroczystość poświęcenia sztandaru Powiat. Koła Związku Inwalidów Wojennych R. P. w Białej Podl.

11. XI. b. r. miała miejsce w Białej Podl. uroczystość poświęcenia sztandaru Powiatowego Związku Inwalidów Wojennych R. P. Sztandar ufundowano dzięki inicjatywie i staraniom Zarządu tut. Koła Z. I. W.

Sztandar został poświęcony podczas nabożeństwa z okazji Święta 11 Listopada. Dalszy ciąg uroczystości odbył się w sali Sejmiku pod wieżą. Gości i delegatów powitał, wygłaszając przy tym okolicznościowe przemówienie delegat Wydziału Wykonawcz. Zw. Inwal. Wojen. A. Modzelewski.

Poczym nastąpiło odczytanie aktu poświęcenia sztandaru, wbijanie gwoździ i wpisywanie się do księgi pamiątkowej.

Uroczystość zgromadziła liczne grono publiczności, członków Z. I. W., przedstawiciele miejsc. spo-

ściowych wśród nauczycieli i społeczeństwa oraz popierania zbrojnego czynu J. Piłsudskiego w drodze propagandy i udziału w tworzonych przez Komendanta organizacjach. W zakresie organizacyjnym działają: na terenie okupacji austriackiej K. Praus, na terenie okupowanym przez Niemców — K. Klimek. Jednocześnie coraz bardziej zacieśniają się więzy z nauczycielstwem zaboru austriackiego.

W zaborze pruskim zajadłe prześladowania administracyjne uniemożliwiły organizowanie się nauczycielstwa. Tajna praca i działalność narodo-woniepodległościowa mogła być prowadzona jedynie w małych grupach, wykluczających powstanie większej organizacji nauczycielskiej. W kleszczach niezwykłego ucisku i germanizacji potrafi jednak zdobyć się na ofiarną pracę krzewienia mowy i ducha polskiego, zarówno w Poznańskim, jak i na Śląsku, cały szereg patriotycznych jednostek, reprezentujących zawód nauczycielski.

W Wolnej i Niepodległej R. P.

W historycznym dniu 11 listopada 1918 r., w chwili kiedy cały kraj przeżywał radosny moment odzyskania niepodległości i zespalania się wszystkich ziem polskich w jeden organizm państwowy, nauczycielstwo polskie stanęło w wyzwolonej Ojczyźnie z chlubnym dorobkiem pionierów i krzewicieli idei niepodległościowej, rodzimej kultury i państwowości. W niepodległej Polsce

leczeństwa, stowarzyszeń, organizacji, instytucyj i władz z p. wicestarostą mgr. pr. B. Górnym i płk. J. Świąteckim na czele. Honory gospodarza czynił prezes Fr. Ksaw. Jasiński. (z)

Nabożeństwo żałobne za poległych funkcjonariuszów P. P. W dniu 10 listopada 1937 r. w kościele Św. Anny w Białej-Podl. zostało odprawione nabożeństwo żałobne za spokój duszy oficerów i szeregowych Policji Państwowej, poległych w obronie życia i mienia współobywateli na terenie wojew. lubelskiego.

Okażmy zimową pomoc rzeszom bezrobotnych!

Z Białej Podl.

Sprawozdawczy Zjazd Powiatowy Z. N. P. w Białej-Podl.

Na podstawie art. 66 Statutu Zarząd Oddziału Powiatowego Z. N. P. w Białej-Podl. zwołuje na dzień **28 listopada 1937 r.** o godz. 9 w pierwszym terminie, a o godz. 9.30 w drugim terminie w sali szkoły № 1 w Białej-Podl. przy ul. Grabanowskiej № 36 **Sprawozdawczy Zjazd Powiatowy członków Oddziału Powiatowego Z. N. P.**

Porządek obrad: 1) zagajenie; 2) referat p.t.: Sytuacja bieżąca w Z. N. P. i dorobek Z. N. P.; 3) sprawozdanie z działalności poszczególnych Wydziałów; 4) sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) wybory: a) prezesa, b) członków Zarządu, c) Komisji Rewizyjnej, d) prezesa Sądu Organizacyjnego, e) delegata na Zjazd Walny w Warsz.; 6) plan pracy na okres r. 1938 i 1939; 7) uchwalenie budżetu; 8) wolne wnioski.

Przew. Wydz. Organ.

Prezes

w/z K. Bednarz. w/z H. Kosiński, Przew. W. Org.

Mylne informacje „Małego Dziennika“

W „Małym Dzienniku“ z dn. 26-X-37 r. ukazała się wzmianka, jakoby członkowie Ogniska Z. N. P. w Białej-Podl. godzili się ze smutnym faktem zamianowania Kuratora w Zarządzie Głównym Z. N. P.

Falszywą wiadomość prostujemy. Członkowie Ogniska Z. N. P. w Białej-Podlaskiej na zebraniu w dniu 9/X-1937 r. podpisali i wysłali odpowiednie protesty w tej sprawie.

Tydzień Polskiego Białego Krzyża

W dn. 5 — 12 listopada b. r. odbył się w Białej

widzimy nauczycieli nie tylko na posterunkach wychowania i nauczania młodego pokolenia i oświaty mas ludowych, lecz i na wszystkich odcinkach działalności społeczno-obywatelskiej w charakterze inicjatorów, kierowników i realizatorów wielorakich zadań wolnego i samodzielnego narodu.

Rola nauczycielstwa w akcji niepodległościowej w czasach zaborów znajdzie niewątpliwie swego historyka. Dziś wystarczy tutaj przypomnieć słowa Twórcy Polski Niepodległej J. Piłsudskiego: „Obok pracy wojennej, która byt nasz utrwaliła krwią wylaną, jesteście tymi, którzy w odrodzeniu Polski i człowieka macie największe prawo do zasługi. Życie wasze płynie w tej samej pracy, w jakiej płynęło życie żołnierskie“. K.

Podl. doroczny **Tydzień Polskiego Białego Krzyża**. Jako imprezę **Tygodnia** urządzono dancing towarzyski w klubie Rodziny Urzędniczej.

Zbiórka uliczna na Zimową Pomoc Bezrobotnym

Urządzona w dn. 11 list. b.r. zbiórka dała w ogólnym wyniku 151 zł. 60 gr. złożonych ofiar. W zbiórce wzięło udział 29 osób. Nie wątpimy, iż społeczeństwo bialskie ustosunkuje się jak najprzychylniej do zbiórek na Zimową Pomoc Bezrobotnym i szczodłą ofiarnością ulży niedoli tych, którzy nie mając pracy, cierpią nędzę i głód.

Akademia „Dnia Oszczędności“

31. X. b. r. została zorganizowana w Miejskiej Sali Widowiskowej akademia, poświęcona propagandzie oszczędności. Na akademii przemawiali: sekr. Wydz. Powiat. p. J. Szerszenowicz i dyr. K. K. O. p. A. Bonikowski. Młodzież szkolna wykonała stosowne inscenizacje i szereg deklamacji. W części koncertowej akademii wzięły udział: chór i orkiestra mandolinistów P.W.S. i Z.Z.P.L., chór szkolny oraz orkiestra miejsc. Garnizonu.

Zjazd Peowiaków

W dniu 21 b. m. odbędzie się w Wilnie zjazd Peowiaków zarówno zrzeszonych, jak i nie należących do Związku Peowiaków. Uczestnicy zjazdu złożą hołd Sercu marsz. Józefa Piłsudskiego na Rossie.

„Dzień Oświaty Pozaszkolnej“ P. M. S.

15 listopada b. r., jako w 22-gą rocznicę śmierci Henryka Sienkiewicza, Prezesa Rady Nadzorczej Polskiej Macierzy Szkolnej, zostanie z inicjatywy Koła P. M. S. w Białej Podl. odprawione w kościele parafialnym N. M. P. nabożeństwo żałobne za spokój duszy wielkiego pisarza i patrioty.

14. XI. bialskie Koło P. M. S. urządza zbiórkę uliczną ofiar do puszek na rzecz „Dnia Oświaty Pozaszkolnej“ P. M. S.

Z Miejskiej Komisji Oświaty Pozaszkolnej w Białej-Podl.

Miejska Komisja Oświaty Pozaszkolnej dziękuje uprzejmie W.P. prof.: G. Kisielewicz, prof. Fr. Zdanowskiemu, prof. I. Helenówniej, P. Tocowi, dr. E. Bazylczukowi, p. S. Podkowieckiemu, p. R. Mannowi, prok. W. Ściborkowi oraz p. dyr. St. Damroszowi jako dyrektorowi gimnazjum za łaskawe prowadzenie wykładów w tut. Uniwersytecie Powszechnym w r. 1936/37 oraz za udzielenie gościny, sal wykładowych i pomocy szkolnych gimnazjum męskiego.

Sekretarz Przewodniczący M.K.O.P.
mgr. Lech Ziółkowski. inż. A. Walawski.

Uczczenie 25-lecia pracy kapłańskiej ks. kanonika Stefana G nalskiego. 14. XI. b. r. odbyła się uroczystość uczczenia 25-letniej pracy kapłańskiej ks. kan. Stefana G nalskiego, proboszcza parafji N. M. P. w Białej-Podl.

Po uroczystym nabożeństwie odprawionym przez Jubilata w kościele parafialnym przy ul. Gen. Pierackiego została zorganizowana na cześć Jubilata akademia w Sali Miejskiej.

O współdziałanie ludności z Policją Państw. w walce z przestępcami. Duża ilość popełnionych przestępstw pozostaje niewykryta z braku współdziałania ogółu ludności z P. P. w unieszkodliwieniu przestępców. Okólnikiem z dn. 12. X. b. r. p. wicestarosta powiatu mgr. B. Górny polecił

Zarządom Gminnym i Miejskim oraz posterunkom Policji Państw. w powiecie uświadomić w tym zakresie ludność oraz dopilnować wykonania obowiązków. wynikających z przepisów o współpracy ogółu z Policją Państwową.

Uszkodzenie urządzeń kolejowych przez nieletnich. Wobec stwierdzonych w ostatnich czasach wypadków uszkodzeń urządzeń kolejowych, spowodowanych przez dzieci, pozostające bez opieki (rozbijanie szkieł w latarniach, psucie drutów, rzucanie kamieni na tor i t. p.), p. starosta powiatowy dr. M. Lutman wydał zarządzenie pociągania do surowej odpowiedzialności nie tylko winnych, lecz i rodziców oraz opiekunów tych małoletnich winowajców.

Okażcie pomoc bezrobotnym w ciężkiej porze zimowej!

Łączcie się jaknajchętniej z akcją **Obywatelskiego Komitetu Zimowej Pomocy Bezrobotnym.**

Niech serca gorące zwalczą mróz, a zrozumienie niedoli bliźniego uchroni od głodu i okrutnej nędzy rodzinny bezrobotnych.

Okażcie braterską i obywatelską pomoc bezrobotnym! (z)

Kurs Pogotowia Polskiego Czerwonego Krzyża

Przygotowanie wyszkolonych kadr ratowniczych na wypadek wojny stanowi jedno z naczelných zadań Polskiego Czerwonego Krzyża. Niewiasta obywatelka musi wtedy objąć posterunek odpowiedzialny, ofiarny a dający pole do owocnej pracy — posterunek siostry pogotowia sanitarnego P. C. K.

Oddział Biały Polskiego Czerwonego Krzyża organizuje systematyczne kursy **Siostr Pogotowia.** Świadome swego obowiązku obywatelki powinny tłumnie zapisywać się i kończyć kursy powyższe, tym bardziej, że zdobywa się tam wiadomości praktyczne, które zawsze w codziennym życiu przydać się mogą, a nawet w pewnych warunkach mogą stanowić podstawę do osiągnięcia stanowiska zawodowego.

Nowy kurs PCK. rozpocznie się w czasie najbliższym, prawdopodobnie w grudniu b. r. Zapisy już obecnie są rozpoczęte, zapisywać się można codziennie w biurze PCK przy ul. Narutowicza 17. Wzywamy więc wszystkie świadome swego obowiązku obywatelki miasta Białej, aby zadokumentowały swą gotowość do służby społecznej przez wzięcie udziału w Kursie Pogotowia PCK.

Zajęcia na kursach prowadzone są w godzinach wieczornych, dadzą się więc doskonale pogodzić z pracą zawodową, czy też z obowiązkami pań w domu. Na kursach wykładać będą miejscowi lekarze oraz dyplomowana pielęgniarka PCK, poza tym przewidują się zajęcia praktyczne w szpitalu. Kurs daje pełne wyszkolenie w zakresie obowiązków siostry pogotowia PCK na wypadek wojny; słuchaczki które odbędą przeszkolenie teoretyczne i praktyczne oraz złożą egzaminy z wynikiem pozytywnym otrzymają odpowiednie dyplomy.

Nie wątpimy, że nasz apel nie pozostanie bez echa i że mieszkanki Białej-Podl. staną tłumnie do zapisów i do pracy.

Zarząd Oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża w Białej Podlaskiej.

Uczniowie gimnazjum i liceum przy pracy fizycznej Młodzież układa nową jezdnię na ul. Kraszewskiego

Urzeczywistniając postulaty szacunku dla pracy fizycznej, uczniowie tut. gimnazjum i liceum męsk. pracują od tygodnia nad ułożeniem nowej jezdni i chodników na przylegającej do gmachu I ch uczelni — ulicy Kraszewskiego. Własnymi siłami młodzież zdjęła starą (z kamieni polnych) nawierzchnię jezdni i przeszło 20-sto centymetrowej grubości warstwę ziemi, wyrównała powierzchnię ulicy i podłoże pod chodniki piaskiem (w ilości przeszło 300 furmanek). W dalszym ciągu tej pracy uczniowie pomagają fachowym, zatrudnionym z ramienia Zarządu Miejskiego, układowcom chodników i jezdni, donosząc płyty, kostkę i t. p. Należy zaznaczyć, że uczniowie sami nakładają w piaskownicy piasek na furmanki i sami zrzucają go z furmanek po przywiezieniu na miejsce budowanej jezdni.

Mieszkańcy Białej-Podl. z uznaniem patrzą na tę pracę wychowanków gimnazjum i liceum, do której bodźcem jest kultywowany wśród młodzieży szacunek dla pracy fizycznej. Przechodząc ulicą Kraszewskiego powiemy niejednokrotnie: „Tę jezdnię i chodniki układała młodzież naszego gimnazjum i liceum!“ W tych słowach znajdziecie, młodzi pracownicy i entuzjaści, należną waszym wysiłkom ocenę ze strony ogółu. (k).

NA KANWIE

Kurator Z.N.P. p. Musioł P. podał się do dymisji.

Kuratorem — p. Seweryn Maciszewski.

Kurator Z. N. P. mgr. P. Musioł podał się w dn. 12. XI. b. r. do dymisji.

Z polecenia min. Świętosławskiego, ministerstwo W. R. i O. P. zwróciło się do władz administracji ogólnej o wyznaczenie na kuratora Z. N. P. p. Seweryna Maciszewskiego, naczelnika wydziału prezydyjnego ministerstwa, co zostało załatwione pozytywnie.

Zgodnie z zapowiedzią min. Świętosławskiego, w przyszłym tygodniu będzie powołana do współpracy z kuratorem Z. N. P. sześciuosobowa rada, złożona z 3 nauczycieli i 3 urzędników administracji ogólnej.

Z powiatu

IV Tydzień Szkoły Powszechnej w Łomazach

„IV Tydzień Szkoły Powszechnej“ w Łomazach dał wyniki w porównaniu z latami ubiegłymi dużo lepsze. Ogólny dochód z loterii fantowej, zbiórek i sprzedaży materiałów kwestowych osiągnął 169 41 zł. Poza tym przybyło 13 nowych członków Towarzystwa Popierania Budowy Publ. Szk. Powsz.

Wszystkim tym, którzy poświęcili czas na zbiórki oraz ofiarodawcom fantów na loterię należy się głębokie uznanie za czynny udział w akcji TPBPSP.

Związek Rezerwistów w Łomazach na rzecz TPBPSP.

Doceniając znaczenie oświaty dla szerokich mas społeczeństwa, Związek Rezerwistów w Łomazach, ofiarował ze swoich skromnych funduszy zł. 20 na rzecz TPBPSP zaznaczając tym swoją czynną postawę wobec zagadnień oświaty.

Dar obywatelski Zarządu Gminnego gm. Bohukaty na Fundusz Obrony Morskiej. Zarząd gminy Bohukaty złożył na F. O. M. obligację 6% Po-

życzki Narodowej. Obywatelski czyn Zarządu Gminnego w Bohukałach powinien znaleźć jaknajliczniejszych naśladowców wśród innych Zarządów Gmin i obywateli powiatu.

Prosimy P. T. Prenumeratorów zamiejscowych „Głosu Społecznego” o uregulowanie prenumeraty za r. 1936/37. Liczymy na jak najrychlejsze załatwienie tej sprawy.

Listy ze wsi

Po letniej przerwie zaczyna się intensywniejsza praca społeczna i oświatowa, a z nią potrzeba podzielenia się wrażeniami z tworzenia nowych placówek, reorganizacji, usuwania przeszkód, planowania pracy. Nie wszystkich stać na to, ażeby wrażenia mogli ująć w formę artykułów czy felietonów, ale każdy w krótkiej notatce, liście czy komunikacie może powiedzieć to, co czuje. Jeśli forma będzie szwankowała, to Redakcja uzupełni, poprawi czy omówi. Milczeniem nikogo zbywać nie będzie. Przystępujemy do kontynuowania „Listów ze wsi”.

J. Drozdziuk z Dubowa pisze, że był na rozprawie sądowej. Ksiądz proboszcz z W... skarżył jednego ze swych parafian za ułudzenie. Oskarżony przyznał się do winy, stwierdził, że uczynił to nieświadomie, nieopatrznie i pragnie księdza przeprosić. Ksiądz jednak nie zadowolił się tym, odmówił polubownego załatwienia sprawy, domagał się kary sądowej. Takie postawienie sprawy oburzyło J. Dr. do tego stopnia, że między innymi zapytuje: „Gdzie jest miłość bliźniego, gdzie ten kapłan podział zasady nauki Chrystusowej?”. W dalszym ciągu swego listu ostro występuje w obronie chłopów, których podobne wypadki spotykają. W końcu stwierdza, że chłop wtenczas będzie właściwie traktowany, kiedy zdobędzie oświatę.

Z wycieczki do Prus Wschodnich

(Dalszy ciąg)

Nie udało się zobaczyć z bliska stoczni Schichau, gdzie budują łodzie podwodne i okręty wojenne. Widzieliśmy tylko od strony portu (z motorówki) zakryte maszyny kadłubów tych olbrzymów, gdzie — pod zasłoną praca wre na 3 zmiany. Zmęczeni wrażeniami udajemy się do schroniska dla młodzieży t. zw. Jugendherberga. W schronisku takim są wszelakie komforty i wygodny łącznie z kuchnią, świetlicą, gram, radiem, nocleg kosztuje 50 fenigów, a schroniska te rozsiane są po całym kraju co 30 km.

Fundusz Jugendherberge powstaje ze składek wielomilionowej młodzieży szkolnej całego kraju.

Z Elbląga koleją nadbrzeżną-zatokową — udajemy się do Narzyc, jak zwą je w gwarze mazurskiej a oficjalnie zwane Fromborkiem lub Frauenburgiem. Frombork to muzeum polskiej pracy i pamiątek, to miejsce pracy M. Kopernika, jako kanonika katedry Warmińskiej. Na wyniosłym, zadrzewionym wzgórzu wznoszą się pełne wieżyczek gotyckich mury katedry (wiek XIII i XIV). Wnętrze katedry ma 100 mtr. długości, 27¹/₂ wysokości a 23 szerokości. Pod szesnastu ołtarzami przy filarach, pod-

Odmiennej treści list otrzymaliśmy od A. L. z Perkowic. Członek byłego zespołu samokształceniowego tak pisze: „Jak wiadomo wyrazem pracy społecznej na wsi są organizacje kulturalno-oświatowe, sprawdzianem tej pracy jest jej ciągłość i intensywność. Jednakże pomimo wielkich korzyści, jakie dają kulturalno-oświatowe organizacje, gdzie młodzież wiejska ma możliwość w łatwy i tani sposób zdobycia wiedzy potrzebnej tak bardzo w życiu każdego człowieka, szczególnie w czasach „wyścigu pracy”, praca społeczna napotyka na wielkie trudności. Pierwszą trudnością jest to, że wieśniak musi dużo pracować fizycznie i uważa że do prowadzenia gospodarstwa rolnego nauki nie potrzeba. To są skutki naszej półtora wiekowej niewoli — ludzie na wsi w większości przyzwyczaili się do bezczynności umysłowej, co było zaborcom na rękę. Drugą przeszkodą w pracy społecznej na wsi — to jednostki, co jeszcze do pracy społecznej nie dorosli, gdyż swój interes osobisty, swoje ambicje stawiają ponad ogólne dobro wsi polskiej...”

Przykłady ilustrujące podane stwierdzenie omówimy kiedy indziej.

Nauka i wychowanie

Kojna pomoc Komitetu Obwodowego TPBPSP w Białej-Podl. 4500 zł. pożyczki dla Szkoły Powszechnej Nr. 4.

Komitet Obwodowy T-wa Pop. Bud. Publ. Szk. Powsz. w Białej Podl., biorąc pod uwagę opłakane warunki, w jakich pobiera naukę młodzież szkolna tut. Szkoły Powszechnej Nr. 4 (ul. Narutowicza) i chcąc położyć kres tej niedoli, udzielił Magistratowi m. Białej Podl. pożyczki w kwocie 4.500 zł. na kupno placu i budynku na szkołę.

W ten sposób odpowiedni budynek może być

pierających mury znajdują się groby kanoników katedralnych a między innymi M. Kopernika. Cała świątynia przepiękna jest pamiątkami po Rudnickich, Górnickich, Potockich, Radziwiłłach, Zamojskich, Szembekach, Batorych i Krasickich; wszędzie spotyka się inkrusty, srebro, perły oraz pracę i trud, jaki kładli tu przez wieki Polacy.

Obok katedry — tego skarbcza pracy polskich biskupów — wznosi się pomnik oraz wieża pracy Mikołaja Kopernika, w której jest zachowany jego pokój pracy w stanie pierwotnym. A więc na ścianach wiszą różne przyrządy do pomiarów astronomicznych; przybyły portrety: Galileusza, Keplera, Newtona i Gaus'a, obok stoją szafy z książkami i przyrządami; na stole ówczesny kałamarz kamienny z gęsiemi piórami. Osobliwością jest recepta napisana przez M. Kopernika przeciwko dżumie, a składająca się z 23 lekarstw; należy dodać, że nasz wielki astronom był z wykształcenia doktorem medycyny.

Z Fromborku poprzez Braniewo (Braunsberg), gdzie znajduje się dawne liceum Hosianum, udajemy się do Królewca. O Królewcu możnaby dużo opowiadać. Nas interesuje głównie to, co jest historią, a historią tego grodu w szczególności.

d c. n.

St. Duński.

przy sprzyjających okolicznościach oddany do użytku szkolnego od półrocza 1937/38 r. szk.

HARCERSTWO

W dniu 31. X. b. r. odbyła się odprawa Drużynowych hufca harcerzy.

Na odprawie zostały omówione zagadnienia:

1) Bilans ubiegłego roku wyścigu, który w cyfrach przedstawia się jak następuje: liczba wycieczek 267 z czego nocnych 31; w punktach wycieczek bardzo dobrych było 66, dobrych 81 i dostatecznych 120. W wyniku klasyfikacji drużyn: 2 były czołowe, 2 przodujące, 5 dostatecznych i 3 na błędnym tropie. Za białe harce zimowe 9 zastępów dostały dyplomy z Gł. Kw. Harc. Liczba harcerzy zapóźnionych w stopniach wynosi 12%. W wycieczce drużyn mieszanych brało udział 20 z-pów.; w biegu z przeszkodami 9 z-pów.; w wojnie śnieżnej 10 z-pów.; w powitanii wiosny (dzień lasu) 17 z-pów. 2) zamierzenia na rok 1937/8. 3) kursy zimowe. 4) sprawy organizacyjne w związku z XX leciem hufca harcerzy w Białej Podlaskiej.

W dniu 2. XI. hufce harcerskie brały udział we własnym nabożeństwie odprawionym przez Ks. Kapłana Szajdę, a następnie na cmentarzu zostały złożone wieńce na grobach poległych żołnierzy i zmarłych harcerki i harcerzy.

W święcie Państwowym w dn. 11. XI. hufiec harcerski wystąpił pod własnym sztandarem. *phm.*

Czy już jesteś członkiem T-wa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych?

Z wydawnictw

Henger Waclaw — „Wpływ warunków domowych na pracę szkolną dzieci w Kopytowie“ Jest to studium z zakresu pedagogiki społecznej, wydane przez Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne w tomie prac zbiorowych p. t. „Społeczne przyczyny powodzeń i niepowodzeń szkolnych“.

Ciekawa ta praca, wynik dłuższych i żmudnych badań na terenie dwuklasowej szkoły powszechnej w Kopytowie pow. Biała Podlaska, winna zainteresować szczególnie tych, którzy pracują na Podlasiu. Charakterystyka środowiska obejmuje wieś zamieszkałą przez ludność, którą autor nazwał rdzennymi podlasiakami, oraz kolonię, powstałą na rozparcelowanym folwarku z ludnością napływową „mazurską“. (Typowy to wyraz układających się od dawna stosunków narodowościowych na południowym Podlasiu: rusini turrowsko-pińscy i mazury we wzajemnym przenikaniu się od czasów pojadźwingowskich). W dalszych rozdziałach omawia autor życie kulturalne codziennego bytowania, rozwój fizyczny dzieci i pracę ich w domu, stosunek rodziców do dziecka i szkoły, ażeby dojść do bardzo ciekawych stwierdzeń przyczyn drugoroczności w szkole. „W większości przypadków przyczyny są niezależne od stanu rozwoju dzieci, tkwią wyłącznie w warunkach domowych, nie pozwalających na regularną frekwencję, obarczających dziecko nadmiernymi ciężarami, 16/23 ogółu repetentów opuszcza szkołę dla pastwiska lub innych robót, najczęściej ci, którzy są pastuchami u obcych“ Przy tym pasanie bydła ma jeszcze inne zgubne skutki. Oto przytoczona odpowiedź ucznia IV oddziału, który poszedł na służbę paść krowy:

„Gospodarz kazał mi wypędzić krowy o godzinie drugiej rano i paść po ludzkich łąkach, a ja nie chciałem, bo się bałem, to ja puszczałem krowy w jego seradale, to gospodarz cieszył się, że krowy są syte i tak było przez półtora tygodnia, aż mnie przyłapał, że to ja nie na cudzej seradeli pasę, tylko na jego, to mnie wypędził“.

Tu już nie drugoroczność, jako skutek, ale strojna moralna staje się naczelnym zagadnieniem. Ktokolwiek pracuje na wsi, a szczególnie na wsi podlaskiej znajdzie w studium W. Hengera. wiele materiału do rozważań. *J. Makaruk.*

„Lubelska pieśń ludowa“ część I — pod redakcją J. Chmary Nakład Książnicy Atlas. Zbiorek ludowych pieśni z lubelszczyzny obejmuje 83 pozycje, podzielone na trzy grupy: I Rok obrzędowy (kolędy, dyngus i galk, dożynki), II Pieśni weselne, III Pieśni różne (kołyskowe, pasterskie, taneczne, miłosne i żołnierskie).

Siedem z tych pieśni zostało zebranych w naszym Obwodzie Szkolnym: 6 z pow. białskiego, 1 z pow. radzyńskiego. Dwie pieśni dotyczą dożynek, jedna jest pieśnią weselną, a pozostałe znajdują się w dziale „Pieśni różne“. Fachową ocenę pozostawiamy specjalistom, którzy powinni się omawianą książką zainteresować. Pracownicy oświatowi znajdą w niej materiał do swoich poczynań kulturalno oświatowych.

Sport

W sobotę dn. 9. X. b. r. odbyło się w Siedlech spotkanie drużyny reprezentacyjnej gim. żeńsk. Em. Piater w Białej i drużyny M.K.S. Siedlec. Wynik meczu siatkówki 2:0. Korzyść Białej.

Dnia 23. X. drużyna żeńska Białej została zaproszona na zawody organizowane przez M.K.S. Lublin w Lublinie. Pomimo zmęczenia podróżą odniosła wielki sukces. Wynik zawodów był następujący:

Bieg 100 mtr. 1. Skólimowska — Biała 8.7 sek., 2. Boczar — Lublin 8.8 sek. 3. Kaczmarska — Biała 8.9. Skok w zwyż. 1. Małaszek — Biała 1.22 cm., 2. Wojciechowska — Biała 1.22 cm., 3. Ballówna — Lublin 1.20 cm.

Skok w dal. 1. Kaczmarska — 4.37 cm., 2. Skólimowska — Biała 4.08 cm., 3. Brzezińska — Biała 3.97 cm.

Pchnięcie kulą. 1. Wojciechowska — Biała 9.77.5., 2. Kwater — Lublin 9.17.

Rzut dyskiem. 1. Wojciechowska — Biała 26.67 mtr., 2. Radomska — Lublin 25 mtr.

W ramach tych zawodów odbyły się dwa spotkania w siatkówkę, M.K.S. Lublin i K.S.Ż. gimn. żeńsk. Biała oraz gimn. państw żeńskie „Unia“ Lublin i K.S.Ż. gimn. żeńsk. Biała. Oba spotkania korzyść Biała 2:0.

Dnia 7. XI. odbył się mecz siatkówki w Białej między drużynami: gimn. żeńskie Biała Podl. i gimn. prywatne Łuków. Wynik meczu 2:0 na korzyść Białej.

Na marginesie tych spotkań należy raz jeszcze podkreślić ogrom pracy i zapału z jakim uczennice gimnazjum w Białej oddają się sportom. Niech jesienne tegoroczne sukcesy będą zachętą dla innych do dalszej pracy. *K. S. Ż.*

LEKARZ-DENTYSTA J. ZYLBERBERG
Biała-Podl., ul. Janowska 1 (róg Grabanowsk.)

Ofiary, zbiórki, imprezy

Z okazji 25-lecia Kapłaństwa Ks. Kan. Stefana Ginalskiego, złożył Korpus oficerski 34 p. p. 50 zł.; zaś Korpus podof. 34 p. p. 25 zł. — z przeznaczeniem na F.O.N.

Co zapewniają wkładcom Komunalne Kasy Oszczędności?

Stuprocentowe bezpieczeństwo wkładów, gwarantowane: a) kapitałami własnymi, b) poważnymi aktywami (papiery wartościowe, hipoteki, weksle majątkowo odpowiedzialnych dłużników i ich poręczycieli), c) czystym majątkiem (2.279.000.000 złotych) i wszelkimi dochodami (600 milionów złotych rocznie) założycielskich Związków Samorządu Terytorialnego, będących poręczycielami KKO.

Terminowy zwrot wkładów, gwarantowany: a) wysokim pogotowiem kasowym, b) bardzo wysokimi rezerwami kredytowymi, c) specjalnym Funduszem Gwarancyjnym KKO.

Ustawowo zapewnioną **tajemnicę wkładów**.

Wysokie odsetki. Oprocentowanie liczone za cały czas od następnego dnia po wpłacie do dnia wypłaty wkładu. Dwukrotne w ciągu roku dopisywanie procentów do kapitału.

Możliwość lokaty uciulanej kwoty w złotych w złocie.

Prawo składania książeczek oszczędnościowych K. K. O. w urzędach i przedsiębiorstwach na **kaucje i wadła na równi z gotówką**.

Prawne **zwolnienie od egzekucji wkładu** na książeczce do sumy 2.500 zł.

Swobodny wybór książeczek: a) imiennych, b) na okaziciela, c) za hasłem.

Zwolnienie odsetek od wkładów od podatku od kapitału i rent.

Pierwszeństwo w otrzymaniu pożyczki na dogodnych warunkach.

Ochronę kapitału przed pożarem, kradzieżą i t. p.

Niezależność osobistą i podstawę dobrobytu.

Rozwój gospodarczy miasta i powiatu. S. Z.

Kino, teatr, muzyka

Kino „Tęcza“

W programie od 15 do 30 listopada b. r. między inn.:

„ZABIŁEM“ — film w-g słynnej powieści T. Dostojewskiego.

„LUDZIE WISŁY“ — film polski, zrealizowany na tle niezbadanego uroku i poezji królowej rzek polskich. W rolach głównych: H. Wysocka (pamiętna z filmu „Trędowata“ — jako księżna) oraz I. Benita i J. Pichelski

„SZEFE WYWIADU“ — film angielski, ilustrujący przeżycia szpiegów w okopach, na morzu, w salonach i spelunkach Paryża, Londynu, Berlina, Sztokholmu.

„HALKA“ — film polski w-g opery St. Moniuszki. Role główne: L. Zielińska, W. Ladis, W. Zacharewicz i inni.

Kino „Światowid“

W programie od 15 do 30 listopada b. r. między inn.:

„TAJEMNICA ŻÓŁTEGO MIASTA“ — film ilu-

strujący najaktualniejsze zagadnienia na Dalekim Wschodzie. W roli głównej — Inkiszynow, jako genialny mongol.

„GWIAZDZISTA ESKADRA“ — polski film lotniczy. W rolach głównych: B. Orwid, J. Kobusz, J. Krysta, B. Ludwiżanka i inni. Sentyment, jakim darzymy naszych dzielnych — i jakże często bohaterskich — lotników ma w tym filmie doskonały swój wyraz. Powodzenie „Gwiazdzistej eskadry“ jest również uzasadnione nie pospolitymi zaletami realizacji.

Kółko Teatralne Szkoły Powszechnej Nr. 2

„Spotkanie z wróżką“ — „Śniło mi się“

Na wieczornicy szkolnej 30. X. b. r. z okazji „Dnia Oszczędności“ Kółko Teatralne szkoły powszechnej Nr. 2 (ul. Janowska) odegrało z dużym powodzeniem dwie sztuczki „Śniło mi się“ i „Spotkanie z wróżką“.

Ogólną uwagę zwracały w pierwszej sztuczce uosobienia ołówka, gumki rys., książki, zeszytu i t. p., doskonałe w pomyśle i wykonaniu. Druga sztuczka zaintrygowała publiczność nie tylko swą ładną stroną dekoracyjną (polana w lesie), lecz i dobrą grą młodocianych wykonawców oraz ślicznymi kostiumami dziewczynek. Powodzenie, jakie miały obydwie sztuczki zarówno u widzów uczniów, jak i u obecnych na wieczornicy rodziców dzieci szk., świadczy o wysokim poziomie „techniki aktorskiej“ Kółka Teatralnego; poza tym — o ogromie pracy, włożonej przez reżyserkę p. J. Aftykową i p. kierowniczkę K. Żelkowską R.

Od Redakcji. Wobec obfitości napływającego w ostatniej chwili materiału prasowego, który naogół dotyczył Rocznic Odzyskania Niepodległości — Nr. 22 „Głosu Społ.“ wydaliśmy w zwykłym terminie 15. XI. b. r. i w zwiększonych (o 2 strony) rozmiarach.

Oszczędność
to droga do pomyślności i dobrobytu!
Najlepszym podarunkiem jest
książeczka oszczędnościowa
K. K. O.

w Białej Podl., Plac Wolności № 27.

Wkłady na książeczki oszczędnościowe (poczynając od 1 zł.) przyjmuje K. K. O. codziennie od godz. 8 do godz. 14.

W jedności siła!

Bank Spółdzielczy Gospodarczy

w Białej-Podl., ul. Reformacka 10.

Obrót w r. 1936 — 2.097.099 zł. 89 gr.

PROSZKI dla DOROSŁYCH

GWIAZDKA
„stosuje się przy”
BÓLACH GŁOWY
grypie, katarze.
lab. farm. a. kozłowskiego.

MYDŁO
„HOFFEROSA“
udelikatnia,
konserwuje,
nadaje świeżość.

Szukasz taniego źródła zakupu — wstąp do nas!

Firma „**JUTZENKA**” Warszawska 1

Poleca najwyższej jakości radiodobryniki, lampy biurowe, stołowe, grzejniki elektryczne, luksusową galanterię i t. p.

po niskich cenach

WIELKI WYBÓR KOŁDER GOTOWYCH!

Przyjmujemy obstalunki na **kołdry** z własnych materiałów!

Na składzie duży wybór **towarów bieliznarskich, pościelowych i ubranlowych.**

==== Ceny konkurencyjne. ====

„**POLSKI BŁAWAT**” Józefy Ogórek

Biała Podl., Warszawska 4.

NAJWIĘKSZY WYBÓR

trykotaży wełnianych,

wykwintnej bielizny i pończoch,

kapeluszy męskich i czapek

oraz wełen i włózek do robót ręcznych

poleca „**HALINA**”

Biała-Podlaska, ulica Warszawska Nr. 4.

DOM ROLNICZO-HANDLOWY

BOLESŁAW MIAŁKOWSKI

Biała Podl., Pierackiego 25, telef. 6

poleca ze składu

■ ■ ■ **WĘGIEL** ■ ■ ■

górnosiłski i dąbrowski.

Ceny węgla kalkulują się obecnie znacznie taniej, niż drzewa — i dlatego należy zaopatrzyć się w węgiel na nadchodzący sezon zimowy!

**PRACOWNIA SUKIEN DAMSKICH
L. KRAMARZÓWNA**

Biała Podl., Grabanowska 28

Mam zaszczyt zawiadomić Sz. Klientkę, iż na sezon 1938 r. już otrzymałam

nowe żurnale i modele z Paryża

Robota wykwiutna. Wykonanie punktualne. Ceny przystępne.

Prenumerata (z przesyłką) :

rocznie—3 zł. 50 gr. półrocz.—1 zł. 80 gr.
kwartalnie — 90 gr. pojedyn. egz.—15 gr.

Prenumeratę zamiejscową prosimy przysyłać albo zwykł. przekazem pocztowym pod adr. Administracji albo na konto czek P. K. O. 51.161. Właściciel konta: K. K. O. w Białej-Podl. (z zaznac. na odwr. „na rachun. „Głosu Społ.”).

Prenumeratę należy opłacać z góry.

Obwieszenia, dłuższe sprawozdania, rezolucje, hasła reklam, anonsy, podziękowania i t. p. są drukowane w „Gł. Społ.” za opłatą. Ogłoszenia do „Głosu Społ.” przyjmuje Administracja oraz Drukarnia „Polskie Zakłady Graf.” - Biała P. ul. Reformacka № 5a.

Cena ogłoszeń :

cała strona — 100 zł. 1/4 strony — 25 zł.
1/2 strony — 50 zł. 1/8 strony — 13 zł.

Ogłoszenia mniejsze — 15 gr. za cm. kw. zajmow. miejsca. Ogłosz. drobne — 10 gr. za wyraz.; o poszukiwaniu pracy — 5 gr. od wyrazu. Ogłosz. w ukł. tabelarycznym o 25% drożej. Ogłosz. są zamieszczane po za tekstem redakcyjnym. Za treść ogłoszeń Redakcja nie odpowiada.

Adres Redakcji i Administracji: Biała Podlaska, ul. Narutowicza № 21.

Biurowo Red. i Adm. czynne dla interesantów: wtorki, czwartki, soboty: godz. 13—14.

Redaguje Komitet.

Rękopisów Redakcja nie zwraca. Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów nadsyłanych artykułów oraz zamieszczania ich w ustalonym przez Redakcję terminie. Artykuły do N-ru bież. powinny być nadsyłane do 8 i 23 dnia danego m-ca.

Wydawca: Zarząd Oddziału Powiatowego Związku Nauczycielstwa Polskiego w Białej Podl.

Redaktor naczelny:
Stanisław Duński.

Redaktor odpowiedzialny:
Tadeusz Karpiński.

„Polskie Zakłady Graficzne”, Biała Podlaska, Reformacka 5a.

Najnowsze superheterodyny

Philipsa Telefunken

Elektrit

poleca „**ELRAM**” Biała-Podl.
firma „ELRAM” Pi. Wolności 19

Dogodne warunki spłaty.

Na miejscu iadownia akumulatorów.

SKŁAD FUTER

w Białej-Podl., ul. Janowska 17 - w podwórzu

Posiada na składzie **wielki wybór różnych gatunków futer:** opozy, żrebaki, żyrasy, lisy srebrne, krzyżaki i inn.

==== Ceny przystępne! ====

bardzo dogodne warunki kupna.

Przyjmuje **obstalunki** na palta damskie, fokowe, żrebakowe i t. p.

Najlepiej wykonuje pranie i farbowanie tylko

**PRALNIA CHEMICZNA
I FARBIARNIA**

Józef Targoński Warszawa, ulica Ś-to Jerska 26

FILIA — Biała-Podlaska

ul. Warszawska 4 „Halina”

==== Wykonanie terminowe i solidne. ====

Ceny konkurencyjne (pranie kołnierzyka—15 gr.)

KREM „HOFFEROSA”

usuwa niezawodnie i bez śladów wszelkie wady cery: piegł, plamy, opaleniznę. **Nadaje twarzy białość, młodzieńczą świeżość i delikatność.**

KREM „HOFFEROSA”

zapobiega pojawieniu się piegów, plam i zmarszczek.

KREM „HOFFEROSA”

daje urok młodości, świeżą cerę dziewczęcą i wieczną urodę.

Do nabycia w **SKŁADZIE APTECZNYM M. HOFFERA**
Biała-Podl., Pierackiego 8.

Przy zakupach pamiętajcie o firmach reklamujących się w „Głosie Społecznym”.